

stillet det ned paa den Plads, hvor det bør staae, som et underordnet Hjælpmiddel til at lære den latinske Grammatik, det latinske Sprog. Jeg er endog tilbøielig til at gaae videre endnu. Naar jeg skal see paa en af vore Hovedulykker ved vor nationale Dannelse, saa vender Tanken tilbage paa den classiske Dannelse, til det formalistiske; thi er der nogen Feil ved Dannelsen heri Landet, saa er det vor hele formalistiske Retning. Vi ere jo væsentligt oplagte til Kritik og til hellere at see paa Formen end paa Indholdet; men er der Noget, der mere kan lære hele den studerende Ungdom, som dog skulde modtage den høieste Dannelse, dette, end netop deres Bessjæftigelse tidlig og silbrig med Formen istedetfor med det levende Indhold? Jeg er ikke istand til at opstille noget detailleret Forslag om en Skolereform, og dette er jo ogsaa en første Behandling, hvor jeg kun tillader mig at gjøre mere almindelige Betragtninger gjældende, Dnffer, som det Udvalg, som rimeligvis vil blive nedsat i Sagen, vil kunne nærmere formulere; men jeg skal dog ikke undlade for mit Bedkommende at fremhæve Dnffeligheden af, at der stærkere, end her er Tilfældet, bliver lagt Vægt paa det Fag, som idetmindste efter min Opfattelse er det væsentligste Fag fremfor de andre Fag i Skolen, og som ogsaa i sig optager det fra Oldtiden, der i Virkeligheden har givet størst Dannelse. Jeg sigter naturligvis til Historien. Jeg beklager, at det Udvalg, der var nedsat ifjor, naar det stillede Historie op — jeg skal ikke afgjøre i dette Dieblif, om det er rigtigt at stille Historie op som et særligt Fag, som et Led i en Tredeling, eller om man ikke paa anden Maade bedre kunde sætte Historien paa sin Plads — fandt det rigtigt at søie Oldnordiff til; thi i Bestræbelsen efter at føre denne Sprogform ind i Skolerne som et betydeligt Fag, seer jeg kun et nyt Forsøg fra det formalistiske, filologiske Standpunkt, som efter min Opfattelse mere end noget andet har fordærvet os Skolevæsenet her i Landet. Naar jeg sammenligner de Fordringer, der stilles til Kundskab i Historie hos Folk, der skulle være i Besiddelse af almindelig Dannelse, med unødvendige Fordringer, som stilles i Mathematik og de classiske Discipli-

ner, hvilke Mangler finder jeg da ikke hos den studerende Ungdom? Der er flere fremmede Lande, hvor man i den Henseende lærer Mere i Almueffolerne, end man lærer i de lærde Skoler her, f. Ex. med Hensyn til Kundskab til statsretlige Begreber, Kundskab til det politiske Samfund, hvort vi leve. Det kan gjerne være, at en Historielærer er saa fornøstlig at meddele dem nogen Kundskab deri, men det hører ikke til det officielle Fag. Jeg kan ogsaa som Exempel tage det Fag, som jeg selv bessjæftiger mig med, politisk Deconomi, den hele Samfundshuusholdning, Læren om det frie naturlige Samfund; hvor læres det? I England og Frankrig vil man have det ind i Almueffolerne, og hvis jeg ikke feiler, har man allerede i Belgien indført det i Almueffolerne. Man kræver med Foie i disse Lande, at enhver Borger skal vide Besked om disse Ting, og jeg tør efter den Smule Kjendskab, jeg har til Forholdene i England, næsten sige, at 9 af 10 engelske Arbeidere vide Mere derom end en Student her i Landet. (Modsigelse fra Bille.) I det Mindste veed jeg, naar jeg seer hen til de oeconomiske Begreber, at der gives juridiske Candidater her i Landet, der ere blottede for de tarveligste Kundskaber i denne Henseende — denne formalistiske Dannelse, hvormed vi begynde i vore Skoler, fortsætte vi jo ogsaa senere. Jeg veed meget godt, og jeg beklager det, at jeg her udtaler mig meget stærkt mod Anstuelser, som findes hos de fleste af mine Standskæller; men ligesaa bestemt som jeg siger min Mening, naar jeg staaer overfor, hvad jeg maa ansee for Bondeprivilegier og eensidige Fordringer fra den Side, ligesaa bestemt udtaler jeg min Mening overfor det, som jeg ikke uden Grund har betegnet som det lærde Laug. Det glæder mig at see, at Regjeringen har tænkt paa at læve de 2 første Aar. Efter hvad jeg kjender til Skolerne, tror jeg ikke, at man kan gaae videre end at foreslaae, at de 2 yngste Classer borttages. Det Gnefte, jeg kunde ønsket, var, at man her havde gjort det til en Tvang, istedetfor at det nu henstilles til Regjeringen. Jeg tror, at det ligefrem er skadeligt, at Staten ved sine Skoler opfordrer Forældrene til at sende deres